

Gillbergcentrum
Sahlgrenska Akademin

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Tidiga interventioner ur ett ESSENCE-perspektiv

26/8 2014

Ulrika Johansson

Pedagog, Enheten för Barnneuropsykiatri,
Drottning Silvias Barn- och ungdomssjukhus,
Göteborg

Innehåll

- Introduktion
- Vad säger forskningen?
- Hur utgår man från ESSENCE-perspektivet?
- Föräldrasamverkan
- Vilka metoder används idag?
- Generalisering
- Sammanfattning

Introduktion

”Vänta och se...”

Vad ska man vänta på?
Vad förväntas man se?

forts. **Introduktion**

- ESSENCE = observera och kartlägga det som syns och utforma interventioner utifrån det
- FN:s Barnkonvention ger **alla** barn rätt att få sina behov tillgodosedda oavsett ålder, kön eller social situation
- En intervention bör starta så fort en man noterar något avvikande i barnets utveckling

Vad säger forskningen?

Tidiga interventioner där föräldrar är delaktiga

- sänker stressen hos föräldrarna
- ökar interaktion/kommunikation mellan barn och förälder
- främjar en positiv utveckling hos barnet
- föräldrarna mår bättre och upplever att de har verktyg/strategier att hantera sin situation

(Greenberg et al., 2004; Khum & Carter, 2006; Smith et al., 2008; Estes et al., 2014; Muratori et al., 2014)

forts. **Vad säger forskningen?**

- Översikts artikel av 15 studier av interventioner för små barn med ASD där föräldrar är delaktiga pekar klart på:
bättre relation/interaktion barn – föräldrar,
kommunikation, lek och färre svåra symtom
(Muratori et al. 2014)

forts. **Vad sger forskningen?**

- En fransk och en svensk stor studie visar att det *inte* r intensiteten i interventionen (behandlingen) som r avgörande utan barnets kognitiva funktionsnivå

(Darrou et al., 2010; Fernell et al., 2011)

forts. **Vad säger forskningen?**

- Kombinationen mellan handledning och mer barnfokuserade naturalistiska insatser ger stort positivt utfall
- Allt fler studier visar att intensitet inte är av avgörande betydelse för effekten av insatsen. Ganska stor effekt kan erhållas med mer lågintensiva insatser
- Andra faktorer så som föräldrarnas engagemang och sätt att utföra strategierna verkar också ha stor betydelse

Hur utgår man från ESSENCE-perspektivet?

- För att uppmärksamma tidiga symtom måste alla i teamet ha en bred och djup kunskap
- Fokus måste vara att samla in 'allt man ser' inte att söka efter något specifikt
- I kartläggningen utgå från ett helhetsperspektiv och hur de olika symtomen samverkar

forts. Hur utgår man från ESSENCE-perspektivet?

- Förstå och ta hänsyn till barnets grundläggande förmågor; kognition, kommunikation/interaktion, lek och intressen
- Förstå och ta hänsyn till 'genusspecifika' symtom
- Förstå och ta hänsyn till hur miljö och omgivning påverkar symtomen
- Bedöma barnets allmänna funktionsnivå

forts. Hur utgår man från ESSENCE-perspektivet?

- Med kartläggningen som grund skraddarsy individbaserade insatser
- Skapa tydliga långsiktiga, närliggande och specifika mål
- Vara medveten om att barn och metoder utvecklas hela tiden – göra kontinuerliga utvärderingar

forts. Hur utgår man från ESSENCE-perspektivet?

- Känna till, hålla sig ajour med, tillgängliga metoder och deras vetenskapliga underlag
- Ha kunskap och kompetens kring varje enskild metod och hur de kompletterar varandra
- Kunna välja rätt metod/er utifrån individ, situation/aktivitet i samverkan med föräldrarna

Föräldrasamverkan

- Föräldrar har en central roll i alla barns utveckling
- För barn med en ESSENCE-problematik är föräldrars delaktighet och samverkan med professionella avgörande för en positiv utveckling
- Den kunskap föräldrarna har om barnet är ett nödvändigt utgångsläge i arbetet med barnet

forts. **Föräldrasamverkan**

- Föräldrar till små barn är oftast den bästa lek/sampels/kommunikations partnern i en tränings/inlärningsituation
- Föräldrar och professionella blir ett ömsesidigt, känslomässigt stöd för varandra
- Tillsammans har föräldrar och professionella större möjlighet att bevaka barnets rättigheter och behov

Val av intervention

- Alla insatser kring barn och föräldrar ska vara individuellt anpassade
- För ESSENCE-gruppen krävs bredd och flexibilitet när det gäller val av metoder och insatser
- Utformandet av en insats är ett hantverk där ritningen är lika viktig som innehållet i verktygslådan

forts. **Val av intervention**

- Vid val av metod/intervention måste hänsyn *alltid* tas till föräldrarnas totala situation och inte bara baseras på information om barnet
- En insats som inte är individbaserad är omöjlig att utvärdera på ett säkert sätt
- Insatser som ges på gruppnivå kan minska barnets möjlighet att känna mening och förstå sammanhang

Vilka metoder anvnds idag?

Frdrutbildning

- Frdrutbildning/frdrgrupp i ett tidigt skede minskar stressnivån hos frldrarna (Shields, 2001)
- Breda frdrasatsningar ger bttre resultat än avgrnsade/specifika insatser (Salt et al., 2002; Drew et al., 2002)
- Vid hgt intensitet i frdramedverkan finns en risk fr okad stress hos frldrarna (Baker-Ericzén et al., 2005)

forts. **Vilka metoder används idag?**

Pedagogiskt arbetssätt anpassat
för barn med ASD
(Tydliggörande pedagogik, TEACCH)

Grundläggande pedagogiska strategier
baserade på individuellt anpassade visuella
instruktioner och tydliggöranden i alla miljöer

forts. **Vilka metoder används idag?**

Applied Behaviour Analysis, ABA
Tillämpad Beteende Analys, TBA
(Intensivläring)

Individbaserad träning inom barnets olika utvecklingsområden, baserad på barnets olika färdigheter, med ett intensivt upplägg där föräldrar och personal är delaktig i träningen

forts. **Vilka metoder används idag?**

Alternativ **K**ompletterande **K**ommunikation, **AKK**

- Det finns olika slags **AKK**-redskap; till exempel tecken, bilder eller IT-baserade hjälpmedel
- Det finns också olika metoder för hur man kan använda dessa och på olika sätt stödja kommunikationen

forts. **Vilka metoder används idag?**

Picture Exchange Communication System, PECS

Är en effektiv AKK-metod för barn på en tidig kommunikativ nivå oavsett diagnos

forts. **Vilka metoder används idag?**

FloorTime, FT

Metoden bygger på att man möter barnet på deras nivå och utifrån barnets intresse utvecklar lek och samspel

forts. **Vilka metoder används idag?**

Riktad träning utifrån specifika
symtom/svårigheter inom ESSENCE:

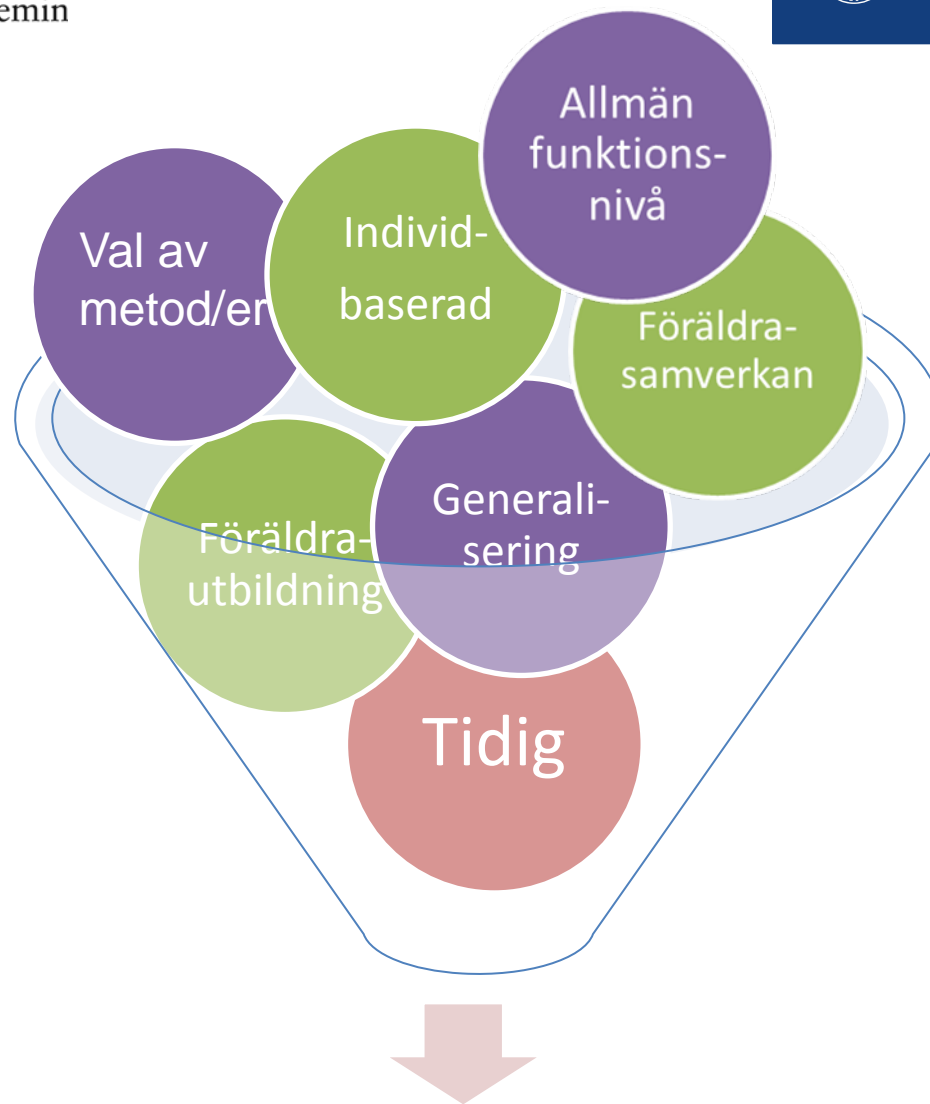
(t ex. språk, motorik, osv...)

- Pedagog
- Logoped
- Sjukgymnast
- Arbetsterapeut
- Psykolog

Generaliseringsprinciper

- Barn inom ESSENCE-området har ofta själva svårt att generalisera färdigheter och erfarenheter
- I insatsen kring barnet och föräldrarna ska det finnas en tydlig plan för hur man kan hjälpa barn och föräldrar att använda olika metoder/strategier i olika situationer och miljöer och med olika personer

ESSENCE-intervention